

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**COMMUNE GOVERNMENT AS A CREATOR OF LOCAL RELATIONS
- THE LOCAL INNOVATION CONTEXT**

**SAMORZĄD GMINY JAKO KREATOR LOKALNYCH RELACJI
- KONTEKST LOKALNEJ INNOWACYJNOŚCI**

Magdalena Anna Zwolińska-Ligaj^{1(A,C,D,E,F)}

¹Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Polska

Zwolińska-Ligaj, M. A. (2018). Commune government as a creator of local relations – the local innovation context/ Samorząd gminy jako kreator lokalnych relacji – kontekst lokalnej innowacyjności. *Economic and Regional Studies*, 12(4), p. 387-400. <https://doi.org/10.2478/ers-2019-0035>

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: R11, O31

Submitted:
November 2019

Accepted:
December 2019

Tables: 7
Figures: 0
References: 30

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: R11, O31

Zgłoszony:
listopad 2019

Zaakceptowany:
grudzień 2019

Tabele: 7
Rysunki: 0
Literatura: 30

Summary

Subject and purpose of work: The objective of the study is to characterise the status and nature of local authorities' relations with local communities and to assess the importance of local relations in the process of strengthening local innovation. **Materials and methods:** The survey method was employed in the research and a questionnaire was sent to heads of communes /mayors via electronic means. The research material consisted of 105 questionnaire forms. **Results:** There is a perceived imbalance in the development of interactions with social and economic actors to the disadvantage of interactions with economic sector representatives. Increasing local innovation rooted in the economic dimension of the development processes of the analysed local systems has been revealed to be of a relatively lesser importance. Local Action Groups are a major contributor to the development and innovation process, mainly in the social dimension. Local relations are not perceived by the representatives of local authorities as particularly important factors of regional innovation. **Conclusions:** The analysis of the local systems revealed a need to increase the scale of activity of local government representatives as part of developing relations with the economic sector. Opportunities should be sought arising from building local partnerships aimed at the implementation of pro-innovative, multi-stakeholder projects, which will have a greater capacity to influence local development processes.

Keywords: local investments, innovation, commune government, Local Action Groups

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Za cel pracy przyjęto charakterystykę stanu i charakteru relacji samorządów lokalnych nawiązywanych z przedstawicielami lokalnych środowisk oraz ocenę znaczenia lokalnych relacji w procesie wzmacniania lokalnej innowacyjności. **Materiały i metody:** W badaniach wykorzystano metodę sondażu, kierując do wójtów/burmistrzów drogą elektroniczną kwestionariusz ankiety. Materiał badawczy stanowiło 105 kwestionariuszy ankiet. **Wyniki:** Dostrzeżono dysproporcje w skali rozwijanych interakcji z podmiotami sektora społecznego i gospodarczego na niekorzyść interakcji z przedstawicielami sektora gospodarczego. Ujawniono relatywnie mniejsze znaczenie czynników zwiększania lokalnej innowacyjności zakorzenionych w gospodarczym wymiarze procesów rozwojowych badanych układów lokalnych. Lokalne Grupy Działania stanowią ważny podmiot oddziałujący na proces rozwoju i innowacyjności głównie w wymiarze społecznym. Relacje lokalne nie są postrzegane przez przedstawicieli badanych władz samorządowych jako szczególnie istotne czynniki innowacyjności lokalnej. **Wnioski:** W badanych układach lokalnych ujawniła się potrzeba zwiększenia skali aktywności przedstawicieli władz samorządowych w ramach rozwijania relacji z przedstawicielami sektora gospodarczego. Poszukiwać należy możliwości wynikających z budowania lokalnych partnerstw, ukierunkowanych na realizację proinnowacyjnych, wielopodmiotowych projektów, które uzyskują większą zdolność do oddziaływania na lokalne procesy rozwoju.

Słowa kluczowe: inwestycje lokalne, innowacyjność, samorząd gminny, Lokalne Grupy Działania

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr inż. Magdalena Anna Zwolińska-Ligaj (ORCID 0000-0001-6770-7092), Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Faculty of Economic Sciences, Siderska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Poland; phone: +48 83 344 99 05; e-mail: m.zwolińska-ligaj@dydaktyka.pswbp.pl

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AGRO; AgEcon Search; Baidu Scholar; BazEkon; CEON; CNKI Scholar; CNPIEC – cnPLinker; EBSCO; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2018: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; Naviga (Softweco); POL-index; Polish Ministry of Science and Higher Education, 2015-2018: 9 points; Primo Central (ExLibris); QOAM; ReadCube; Summon (Serials Solutions/ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat (OCLC). **Copyright:** © 2019 Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Magdalena Anna Zwolińska-Ligaj. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

With the increasing significance of the local scale in shaping regional development processes, the activity of commune governments should be seen as one of the key development factors. Contemporary conditions of development processes require local authorities to adopt active attitudes to impact on local social, economic and environmental processes, making use of the opportunities arising from the inner potential of a commune, as well as its immediate and more distant surroundings.

Dynamic, often discontinuous changes in the surroundings of local government entities determine the need to undertake a wide range of local development-oriented activities, including those shaping their innovativeness and enhancing their competitive potential (Sztando, 1998, Plawgo, 2010, Guzal-Dec, 2009 and 2015, Marks-Bielska 2017, Zwolińska-Ligaj, 2018). The complexity and wide range of the activities results also from the social context of the operations of local government authorities. The activity of local governments is not limited to providing services to various groups of entities operating in its area, but also encompasses providing public goods and services, influencing the effects of development processes and creating collective principles and goals (Hartley, 2005, p. 34). Contemporary challenges faced by local governments focus on developing key infrastructure components, attracting and retaining qualified workforce, and engaging citizens in the design of innovative solutions to public issues (Warner, 2010).

Among the prerequisites for the effectiveness of local development policies in relation to the characteristics and attitudes of local authorities, Danuta Guzal-Dec (2015, p. 31) distinguishes the following: awareness of their role in the local development and pro-development activity; entrepreneurship; openness to innovation; inducing the collective learning process and openness to cooperation, as well as readiness to build partnerships and create social capital. At the same time, the need for institutional efficiency of the local government should be emphasised. It can be understood as a permanent readiness to shape economic and social partner relations, both with entrepreneurs and with the local community, the ability of local authorities to provide a rapid and competent response to the needs of the entrepreneurs intending to start a business or running business operations in a given commune (Marks-Bielska, Lizińska, Babuchowska, Wojarska, 2017, pp. 24-25). Increasing the focus on creating conditions favorable for the development of entrepreneurship is especially important in the case of self-governments of rural communes (Marks-Bielska, Serocka, 2018).

In addition to the need for flexible attitudes when responding to various requirements of local communities, the complexity of local systems and local and regional problems inspires local governments to engage in creating development policies, making decisions on how to execute it, as

Wstęp

Wraz ze zwiększającym się znaczeniem skali lokalnej w kształtowaniu procesów rozwoju regionalnego, aktywność samorządów gmin postrzegać należy jako jeden z kluczowych czynników rozwoju. Współczesne uwarunkowania procesów rozwojowych wymagają przyjmowania przez władze samorządowe aktywnych postaw w zakresie oddziaływania na lokalne procesy społeczno-gospodarcze oraz przyrodnicze, wykorzystujących możliwości wynikające z potencjału wewnętrznego gminy, jak i tkwiących w jej otoczeniu bliższym i dalszym.

Dynamiczne, często nieciągłe zmiany otoczenia jednostek samorządowych determinują potrzebę podejmowania szerokiego zakresu lokalnych działań prorozwojowych, w tym kształtujących ich innowacyjność i wpływających na wzmacnianie potencjału konkurowania (Sztando, 1998, Plawgo, 2010, Guzal-Dec, 2009 i 2015, Marks-Bielska, 2017, Zwolińska-Ligaj, 2018). Złożoność i szeroki zakres tych działań wynika także ze społecznego kontekstu funkcjonowania lokalnych władz samorządowych. Działalność samorządów nie ogranicza się bowiem do dostarczania usług różnym grupom podmiotów funkcjonujących na terenie jednostki samorządowej, ale także obejmuje dostarczanie dóbr i usług publicznych, wpływanie na efekty procesów rozwojowych oraz tworzenie zbiorowych zasad i celów (Hartley, 2005, s. 34). Współczesne wyzwania samorządów koncentrują się na rozwoju kluczowych elementów infrastruktury, przyciąganiu i zatrzymywaniu wykwalifikowanej siły roboczej oraz angażowaniu obywateli w projektowanie innowacyjnych rozwiązań problemów publicznych (Warner, 2010).

Danuta Guzal-Dec (2015, s. 31) wśród niezbędnych warunków skuteczności polityki rozwoju lokalnego w odniesieniu do cech i postaw władz samorządowych wyróżnia: świadomość ich roli w rozwoju lokalnym i aktywność prorozwojową, przedsiębiorczość, otwarcie na innowacje, indukowanie procesu zbiorowego uczenia się oraz otwarcie na współpracę, a także gotowość budowy partnerstw i kreowania kapitału społecznego. Podkreślić jednocześnie należy potrzebę rozwijania sprawności instytucjonalnej samorządu terytorialnego, którą rozumieć można jako permanentną gotowość do kształtowania partnerskich relacji gospodarczych i społecznych, zarówno z przedsiębiorcami, jak i z lokalną społecznością, zdolność szybkiej, kompetentnej odpowiedzi władz lokalnych na potrzeby przedsiębiorców zamierzających podjąć działalność gospodarczą i prowadzących ją na terenie określonej gminy (Marks-Bielska, Lizińska, Babuchowska, Wojarska, 2017, s. 24-25). Zwiększenie koncentracji na kreowaniu warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości jest ważne szczególnie w przypadku samorządów gmin wiejskich (Marks-Bielska, Serocka, 2018).

Poza potrzebą elastycznych postaw w zakresie odpowiadania na różne wymagania środowisk lokalnych, złożoność systemów terytorialnych oraz problemów lokalnych i regionalnych inspiruje samorządy terytorialne do angażowania w procesy

well as directly implementing its assumptions by residents and private sector bodies as well as the non-governmental sector, which is gaining in significance (Wojciechowski, Podgórnian-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński, 2014).

The preferred way of functioning of local authorities presented above is part of the need to respond to the challenges arising from relatively new conditions of the operations local government entities defined by the concepts of network society and governance. Increasingly networked societies in the global dimension, due to the widespread use of modern information and communication technologies, reduces a gap between societies and their individual members, at the same time increasing the number of interrelations between them. In turn, since the 1990s the concept of governance has been used to explain the shifts in public policy and decision-making processes, indicating a new way of exercising public authority which involves engaging non-public (social and private) actors in the process of making public decisions and forming new interaction pathways in the implemented policies. This leads to the search for new ways of organising the provision of public services at the local level, developing cross-sectoral cooperation processes, building territorial partnerships, as well as developing the coordination skills of local politicians (Podgórnian-Krzykacz, 2013, pp. 166-168, van Well, Schmitt, 2016, p. 3).

It should be emphasised that meeting the postulates of governance by means of developing cooperation and networks requires public administration to have flexible structures, be open to cooperation, and for local government staff to demonstrate appropriate competences indispensable to initiate, implement and manage cooperation and networks (Podgórnian-Krzykacz, 2016, p. 116). Studies carried out in Poland formulate arguments for a greater engagement of local authorities in dialogue and for strengthening relations with various types of groups of local entities, as well as for establishing cooperation with other local government entities (cf., e.g., Furmankiewicz, 2002, Kawa, Kuźniar, 2015, Gorzelak, Jałowiecki, 2014, Wojciechowski, Podgórnian-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński, 2014, Zwolińska-Ligaj, 2018).

The literature emphasises the important role of the concept of *governance* in achieving sustainable development goals and improving innovation (Schmitter, 2002), also in relation to rural areas. The authors argue that in creating sustainable development in rural areas, particularly in areas of exceptional natural and cultural value, it is necessary for local governments to cooperate with various communities, institutions and organisations (Guzal-Dec, Zwolińska-Ligaj, 2010, Zwolińska-Ligaj, 2015). The concept of smart rural development stresses the postulate of strengthening innovation in creating sustainable development (see Zwolińska-Ligaj, Guzal-Dec, Adamowicz, 2018, Adamowicz, Zwolińska-Ligaj, 2018, Zwolińska-Ligaj, 2018).

Creating relations by commune governments with local entities is important from the point of view of creating conditions for the development

kreowania polityki rozwoju, podejmowania decyzji o sposobach jej realizacji, jak i w procesy związane z bezpośrednią implementacją jej założeń, zarówno mieszkańców oraz reprezentantów sektora prywatnego, jak i przybierającego na znaczeniu sektora pozarządowego (Wojciechowski, Podgórnian-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński, 2014).

Zaprezentowany powyżej pożądany sposób funkcjonowania lokalnych władz samorządowych wpisuje się w potrzebę ich odpowiedzi na wyzwania wynikające ze stosunkowo nowych warunków funkcjonowania jednostek terytorialnych określonych przez koncepcje społeczeństwa sieci i współrzędzenia (ang. *governance*). Postępujące usieciowienie społeczeństw w wymiarze globalnym, na skutek m.in. szerokiego zastosowania nowoczesnych technik komunikacyjno-informacyjnych, powoduje redukcję dystansu występującego pomiędzy społeczeństwami i ich poszczególnymi członkami oraz wzrost liczby relacji zachodzących między nimi. Koncepcja współrzędzenia z kolei od lat 90. jest wykorzystywana do wyjaśnienia zachodzących przesunień w polityce publicznej i procesie podejmowania decyzji, wskazując na nowy sposób sprawowania władzy publicznej, który zakłada włączenie aktorów niepublicznych (społecznych i prywatnych) w proces podejmowania decyzji publicznych i formowanie nowych ścieżek interakcji w realizowanych politykach. Skłania to do poszukiwania nowych sposobów organizacji świadczenia usług publicznych na poziomie lokalnym, rozwijania procesów współpracy międzysektorowej, budowania partnerstw terytorialnych, jak również rozwijania umiejętności koordynacyjnych lokalnych polityków (Podgórnian-Krzykacz, 2013, s. 167-168, van Well, Schmitt, 2016, s. 3).

Podkreślić należy, że spełnienie postulatów współrzędzenia w postaci rozwijania współpracy i sieci wymaga od administracji publicznej elastycznych struktur, otwartości na współpracę, odpowiednich kompetencji kadr samorządowych niezbędnych do inicjowania, realizacji i zarządzania współpracą oraz sieciami (Podgórnian-Krzykacz, 2016, s. 116). Realizowane w Polsce badania formułują argumenty na rzecz większego zaangażowania władz samorządowych w dialog i wzmacnianie relacji z różnymi rodzajami grup podmiotów lokalnych, jak i nawiązywania współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (por. np. Furmankiewicz, 2002, Kawa, Kuźniar, 2015, Gorzelak, Jałowiecki, 2014, Wojciechowski, Podgórnian-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński, 2014, Zwolińska-Ligaj, 2018).

W literaturze przedmiotu podkreśla się istotną rolę koncepcji *governance* w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju i poprawy innowacyjności (Schmitter, 2002), w tym w odniesieniu do obszarów wiejskich. Autorzy argumentują, że w kreowaniu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, szczególnie o wyjątkowych walorach przyrodniczych i kulturowych niezbędne jest współdziałanie samorządów z różnego rodzaju środowiskami, instytucjami i organizacjami (Guzal-Dec, Zwolińska-Ligaj, 2010, Zwolińska-Ligaj, 2015). Postulat wzmacniania innowacyjności w kreowaniu zrównoważonego roz-

of local innovation, which results, among others, from the concept of territory formulated by economists conducting research on regional and local development processes (Pietrzyk, 2002, Nowakowska, 2013, Camagni, 2017, Capello, Nijkamp, 2009). Concept of territory directed researchers' attention to the role of non-material development factors, manifesting themselves in the concepts of social and relational capital and knowledge resources (Camagni, Capello, 2013). It also drew attention to such intangible development factors as leadership, institutions, creativity, innovation and entrepreneurship (Stimson, Stough, Nijkamp, 2011).

From the perspective of the concept of territorial capital, local innovations can be understood as all innovative activities of all local entities representing the economic, social and local government sector undertaken in the administrative unit (commune) and using, to a varying extent and on a various scale, cross-sectoral and sectoral connections/relations and local resources as well as resources and connections with surrounding entities. The effects of those may both be visible in the functioning of individual entities and contribute to achieving the developmental objectives of a local entity (commune) as well as a group of local entities (a group of communes) (Zwolińska-Ligaj, 2018, p. 103). Therefore, in the area of strengthening local innovation local governments have a dual role – of institutions introducing innovations and creating conditions for and supporting innovation of other local entities (Zwolińska-Ligaj, 2018, p. 94).

Responding to the need to develop research on the determinants of local innovation, this study focuses on the factor of local relations shaped by local government bodies with members of various local communities. The objective of this paper is to characterise the status and nature of local authorities' relations with members of local communities and to assess the significance of local relations in the process of strengthening local innovativeness. In the conducted study, the issues of the state and determinants of local innovative activity are presented from the viewpoint of local government authorities.

Material and research methodology

The research area included rural and urban-rural communes of three border regions representing the Eastern Poland Macroregion – Lubelskie, Podkarpackie and Warmińsko-Mazurskie Voivodeships. The regions were selected on the basis of the delimitation of the structure types of the smart development potential of rural areas in Poland (Zwolińska-Ligaj, 2018, p. 133). The rural areas of the regions selected for research are characterised by

woju akcentuje z kolei koncepcja inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich (por. Zwolińska-Ligaj, Guzal-Dec, Adamowicz, 2018, Adamowicz, Zwolińska-Ligaj, 2018, Zwolińska-Ligaj, 2018).

Kreowanie relacji przez samorzady gminy z podmiotami lokalnymi jest ważne z punktu widzenia tworzenia warunków dla rozwoju lokalnej innowacyjności, co wynika m.in. z przesłanek formułowanej przez ekonomistów podejmujących badania nad procesami rozwoju regionalnego i lokalnego koncepcji terytorium (Pietrzyk, 2002, Nowakowska, 2013, Camagni, 2017, Capello, Nijkamp, 2009). Skierowała ona uwagę badaczy na rolę niematerialnych czynników rozwoju, zinterpretowanych w postaci kapitału społecznego i relacyjnego oraz zasobów wiedzy (Camagni, Capello, 2013). Zwracała także uwagę na takie czynniki niematerialne, jak przywództwo, instytucje, kreatywność, innowacje oraz przedsiębiorczość (Stimson, Stough, Nijkamp, 2011).

Z perspektywy koncepcji kapitału terytorialnego, za innowacje lokalne można ogół działań innowacyjnych wszystkich podmiotów lokalnych, reprezentujących sektor gospodarczy, społeczny i samorządowy, podejmowanych na terenie jednostki administracyjnej (gminy) i wykorzystujących w różnym zakresie i skali międzysektorowe oraz wewnątrzsektorowe powiązania/relacje i zasoby lokalne oraz zasoby i powiązania z podmiotami otoczenia, których efekty mogą ujawniać się zarówno w skali funkcjonowania pojedynczych podmiotów, jak i przyczyniać się do osiągania celów rozwojowych jednostki terytorialnej (gminy), jak i grupy jednostek terytorialnych (grupy gmin) (Zwolińska-Ligaj, 2018, s. 103). Samorzady lokalne w obszarze wzmocnienia lokalnej innowacyjności wypełniają więc podwójną rolę – instytucji wprowadzających innowacje oraz kreujących warunki i wspierających innowacyjność innych podmiotów lokalnych (Zwolińska-Ligaj, 2018, s. 94).

Odpowiadając na potrzebę rozwoju badań nad determinantami lokalnej innowacyjności w niniejszej pracy skoncentrowano się na czynniku lokalnych relacji kształtowanych przez władze samorządowe z przedstawicielami różnych środowisk lokalnych. Za cel pracy przyjęto charakterystykę stanu i charakteru relacji samorządów lokalnych nawiązywaną z przedstawicielami lokalnych środowisk oraz ocenę znaczenia lokalnych relacji w procesie wzmocnienia lokalnej innowacyjności. W zrealizowanym badaniu problematykę stanu i determinant lokalnej aktywności innowacyjnej ujęto z perspektywy lokalnych władz samorządowych.

Material i metodyka badań

Obszar badań stanowiły gminy wiejskie i miejsko-wiejskie trzech przygranicznych regionów reprezentujących Makroregion Polski Wschodniej – województwa lubelskiego, podkarpackiego i warmińsko-mazurskiego. Regiony wytypowano na podstawie delimitacji typów struktur potencjału inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich w Polsce (Zwolińska-Ligaj, 2018, s. 133). Obszary wiejskie regionów wytypowanych do badań charakteryzowały

smart development potential and showed relatively less advantageous conditions in terms of economy, quality of life and mobility as compared to other regions of the country.

The survey method was employed in the research, and questionnaires were sent out to heads of communes /mayors via electronic means. The material obtained in the survey, which was conducted from July to November 2018, included 105 questionnaires. The obtained research sample constituted 24% of the total rural and urban-rural communes of the three surveyed regions¹ (Table 1).

Table 1. Characteristics of the communes which returned their questionnaires distributed via electronic means by voivodeship and commune type

Tabela 1. Charakterystyka gmin, z których uzyskano zwroty z badania sondażowego z wykorzystaniem ankiety elektronicznej według województw i rodzaju gminy

Voivodeship/ Województwo	Number of communes/ Liczba gmin	Percentage of returned questionnaires from the region/ Odstetek zwrotów z regionu	Type of commune/ Rodzaj gminy			
			rural/ wiejskie		urban-rural/ miejsko-wiejskie	
			number/ liczba	%	number/ liczba	%
lubelskie	52	26.9	43	82.7	9	17.3
podkarpackie	27	18.8	19	70.4	8	29.6
warmińsko-mazurskie	26	26.0	15	57.7	11	42.3
total/ ogółem	105	24.0	77	73.3	28	26.7

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The obtained results are presented using a descriptive analysis with the application of quantitative and qualitative methods, including a comparative analysis by region. The study results were processed using the *Statistica 10* programme. The statistical analysis of the empirical material used basic descriptive statistics tools – arithmetic mean, standard deviation and the Kruskal-Wallis test for significant differences.

Interactions between the commune government and members of local communities

Within the study of interactions between commune government bodies and members of local communities, the following types of interactions were taken into account (after Furmankiewicz, Stefańska, 2010):

- coordination of activities (independent activities combined with information exchange to prevent conflicts),
- cooperation (joint actions for a common goal, joint projects),
- conflict (have there ever been disputes or disagreements with a given entity?),
- control (e.g. supervision over a project, share in a company).

In the study, representatives of local government authorities referred to interactions with entities

się potencjałem inteligentnego rozwoju wykazującym relatywnie słabsze warunki w zakresie gospodarki, jakości życia i mobilności na tle pozostałych regionów kraju.

W badaniach wykorzystano metodę sondażu, kierując do wójtów/burmistrzów drogą elektroniczną kwestionariusz ankiety. Materiał pozyskany w ramach badania prowadzonego w okresie lipiec – listopad 2018 roku objął 105 kwestionariuszy ankiety. Uzyskana próba badawcza stanowiła 24% ogółu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich trzech badanych regionów¹ (tabela 1).

Uzyskane wyniki badań zaprezentowano przy wykorzystaniu analizy opisowej z użyciem metod ilościowych i jakościowych, w tym analizy porównawczej w układzie regionalnym. Wyniki badań opracowano z wykorzystaniem programu *Statistica 10*. W analizie statystycznej materiału empirycznego wykorzystano podstawowe narzędzia statystyki opisowej – średnią arytmetyczną, odchylenie standardowe oraz test istotności różnic Kruskala-Wallisa.

Interakcje pomiędzy samorządem gminy i przedstawicielami lokalnych środowisk

W ramach badania interakcji występujących pomiędzy samorządami gminnymi i przedstawicielami lokalnych środowisk uwzględniono następujące rodzaje interakcji (za: Furmankiewicz, Stefańska, 2010):

- koordynacja działań (działania niezależne, ale z wymianą informacji, tak by nie dochodziło do konfliktów),
- kooperacja (wspólne działania na rzecz wspólnego celu, wspólne projekty),
- konflikt (czy kiedykolwiek dochodziło do sporów lub braku zgody z daną jednostką),
- kontrola (np. nadzór nad jakimś projektem, udział w spółce).

Przedstawiciele lokalnych władz samorządowych w badaniu odnieśli się do swoich interakcji z podmio-

¹ In each of the studied regions, field studies were conducted in parallel in 10 local government units which were not included in the study conducted via the Internet.

¹ W każdym z badanych regionów równolegle prowadzono badania terenowe w 10-ciu jednostkach samorządowych, których nie uwzględniono w badaniu prowadzonym za pośrednictwem kanału internetowego.

from communes representing the economic sector, including entrepreneurs and farmers, and the social sector – with local non-governmental organisations and residents. In addition to interactions on a commune scale, the study took into account the opinions of the representatives of local government authorities regarding the role of local territorial partnerships in shaping local relations and enhancing innovation.

Mutual relations of local government authorities with entrepreneurs and the resulting interactions are an important factor in local development and shaping local innovation. The obtained characterisation of interaction between these entities in the perspective of the results of the conducted research indicates that the prevalent form of interaction was cooperation, involving 35.2% of the units surveyed. Cooperation, which is a manifestation of developed mutual relations between members of the studied communities, was the most frequently recorded in the Podkarpackie and Warmińsko-Mazurskie Voivodeships, in over 40% of entities. The second most commonly declared form of interaction, most frequently observed also in the case of Podkarpackie and Warmińsko-Mazurskie Voivodeships, which occurred between government authorities and the local business sector, was the coordination of activities, recorded in the case of 30.5% of the surveyed representatives of local authorities.

In the studied sample, instances of a conflicting or controlling type of interaction between local authorities and entrepreneurs were rare. However, there was an alarming phenomenon related to the lack of interaction with the local business sector entities reported in almost every third local government body (30.5% of respondents). The lack of interaction was clearly demonstrated in the Lubelskie region (Table 2).

In the case of rural areas, the group of entities which local government authorities can interact with in various dimensions of local development processes are farmers. The nature of interactions with these entities declared by the respondents, as compared to interactions with the business community, showed greater coordination and, to a lesser extent, cooperation interactions. In their case, no major cross-regional differences were demonstrated. Also, the instances of the lack of interaction were reported less frequently (Table 3).

In addition to the interactions with local economy players – entrepreneurs and farmers – interactions generated by local authorities with local NGOs and representatives of residents play an important role in shaping development processes on the social front. It should be noted that, in contrast to local government interactions with entrepreneurs and farmers, interactions with social sector entities were more intense and more frequently showed features of cooperation. In the absence of major cross-regional differences in the analysed interaction types, the highest percentage of the surveyed representatives of the local government authorities confirmed the existence

tami z terenu gminy reprezentującymi sektor gospodarczy, w tym przedsiębiorcami i rolnikami oraz społeczny – z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami. Poza interakcjami występującymi w skali gminy, w badaniu uwzględniono opinie przedstawicieli lokalnych władz samorządowych odnoszące się do roli lokalnych partnerstw terytorialnych w kształtowaniu lokalnych relacji oraz wzmacnianiu innowacyjności.

Wzajemne relacje władz samorządowych z przedsiębiorcami i rozwijane interakcje będące ich następstwem są ważnym czynnikiem rozwoju lokalnego i kształtowania lokalnej innowacyjności. Uzyskany obraz interakcji między tymi podmiotami w świetle wyników zrealizowanych badań wskazuje, że najczęściej występującą formą interakcji była kooperacja, dotycząca 35,2% badanych jednostek. Kooperacja, będąca przejawem ukształtowanych, wzajemnych relacji między przedstawicielami badanych środowisk ujawniała się najczęściej, w przypadku ponad 40% jednostek, w województwie podkarpackim i warmińsko-mazurskim. Drugą, najczęściej deklarowaną formą interakcji, nasilonych również w przypadku województwa podkarpackiego i warmińsko-mazurskiego, występujących między władzami samorządowymi i przedstawicielami lokalnego sektora biznesu, była koordynacja działań, która wystąpiła w przypadku 30,5% badanych przedstawicieli władz samorządowych.

W badanej próbie rzadkie były przypadki interakcji pomiędzy władzami samorządowymi i przedsiębiorcami o charakterze konfliktu lub kontroli. Niepokojące jednak zjawisko związane było ze zgłoszonym brakiem interakcji z przedstawicielami lokalnego sektora biznesu w niemal co trzeciej (30,5% badanych) jednostce terytorialnej. Brak takich interakcji ujawnił się w sposób wyraźny w przypadku regionu lubelskiego (tabela 2).

W przypadku obszarów wiejskich, grupą podmiotów z którą lokalne władze samorządowe nawiązywać mogą interakcje w ramach różnych wymiarów procesów rozwoju lokalnego, są rolnicy. Deklarowane przez badanych charakter interakcji z tymi podmiotami, w porównaniu do interakcji nawiązywanych ze środowiskiem przedsiębiorców w większym stopniu ujawnił interakcje o charakterze koordynacji i w nieco mniejszym – o charakterze kooperacji. W ich przypadku nie wykazano istnienia większych różnic międzyregionalnych. Rzadziej także deklarowano sytuację braku interakcji (tabela 3).

Poza interakcjami z przedstawicielami lokalnej gospodarki – przedsiębiorcami i rolnikami – ważne miejsce w kształtowaniu procesów rozwoju w wymiarze społecznym zajmują interakcje kreowane przez władze samorządowe z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami mieszkańców. Zauważyć należy, że w porównaniu do interakcji charakteryzujących samorządy lokalne z przedsiębiorcami i rolnikami, interakcje nawiązywane z podmiotami sektora społecznego były bardziej intensywne i znacznie częściej wykazywały charakter kooperacji. Przy braku większych różnic międzyregionalnych w analizowanych typach interakcji, naj-

Table 2. Interactions in communes between the commune government and enterprises (N = 105)**Tabela 2.** Interakcje zachodzące w gminie pomiędzy samorządem gminy i przedsiębiorstwami (N=105)

Voivodeship/ Województwo	Interaction type/ Typ interakcji									
	coordination of activities/ koordynacja działań		cooperation/ kooperacja		conflict/ konflikt		control/ kontrola		lack of interaction/ brak interakcji	
	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%
lubelskie	12	23.1	15	28.8	1	1.9	2	3.8	22	42.3
podkarpackie	10	37.0	11	40.7	-	-	-	-	6	22.2
warmińsko-mazurskie	10	38.5	11	42.3	1	3.8	-	-	4	15.4
total/ ogółem	32	30.5	37	35.2	2	1.9	2	1.9	32	30.5

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 3. Interactions in communes between the commune government and farmers (N = 105)**Tabela 3.** Interakcje zachodzące w gminie pomiędzy samorządem gminy i rolnikami (N=105)

Voivodeship/ Województwo	Interaction type/ Typ interakcji									
	coordination of activities/ koordynacja działań		cooperation/ kooperacja		conflict/ konflikt		control/ kontrola		lack of interaction/ brak interakcji	
	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%
lubelskie	22	42.3	13	25.0	4	7.7	1	1.9	12	23.1
podkarpackie	12	44.4	7	25.9	-	-	-	-	8	29.6
warmińsko-mazurskie	12	46.2	8	30.8	-	-	1	3.8	5	19.2
total/ ogółem	46	43.8	28	26.7	4	3.8	2	1.9	25	23.8

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

of cooperative interactions in the Podkarpackie Voivodeship (74.1%) (Table 4).

In terms of interaction between local government authorities and the representatives of residents, as in the case of non-governmental organisations, the lack of interaction was rarely reported. It should be noted that cooperation was widespread, as declared by 58.1% of the surveyed representatives of local government authorities. Coordination-based interactions were observed in every fourth commune, predominantly in the Warmińsko-Mazurskie and Podkarpackie Voivodeships. In the Lubelskie Region, interactions of a conflict nature and situations of the lack of interaction were recorded (Table 5).

In rural areas, cross-sectoral partnerships – Local Action Groups (LAG's) – play an important role in developing supra-commune interactions. The essence of cooperation within these partnerships is to activate the local potential of human resources as well as social and relational capital in order to identify and stimulate the innovative use of local resources in the local development process (Guzal-Dec, 2016). These entities have a potential of strengthening

większy odsetek przedstawicieli badanych władz samorządowych potwierdził występowanie interakcji o charakterze kooperacji w przypadku województwa podkarpackiego (74,1%) (tabela 4).

W wymiarze interakcji pomiędzy lokalnymi władzami samorządowymi i reprezentantami mieszkańców, podobnie, jak w przypadku organizacji pozarządowych, rzadkie były sytuacje braku interakcji. Zauważyć należy, że powszechna była kooperacja, którą zadeklarowało 58,1% badanych przedstawicieli lokalnych władz samorządowych. Interakcje o charakterze koordynacji działań dotyczyły co czwartej gminy i najczęściej występowały w województwach warmińsko-mazurskim i podkarpackim. W regionie lubelskim zaznaczyły się interakcje o charakterze konfliktu oraz sytuacje braku interakcji (tabela 5).

W ramach rozwijania interakcji lokalnych o charakterze ponadgminnym ważną rolę na obszarach większych wypełniają partnerstwa wielosektorowe – Lokalne Grupy Działania (LGD). Istotą współpracy w ramach tych partnerstw jest uruchomienie lokalnego potencjału zasobów ludzkich, kapitału społecznego i relacyjnego w celu identyfikacji i mobilizowania wykorzystania w innowacyjny sposób zasobów lokalnych w procesie

Table 4. Interactions in communes between the commune government and NGOs (N = 105)**Tabela 4.** Interakcje zachodzące w gminie pomiędzy samorządem gminy i organizacjami pozarządowymi (N=105)

Voivodeship/ Województwo	Interaction type/ Typ interakcji									
	coordination of activities/ koordynacja działań		cooperation/ kooperacja		conflict/ konflikt		control/ kontrola		lack of interaction/ brak interakcji	
	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%
lubelskie	9	17.3	36	69.2	-	-	2	3.8	5	9.6
podkarpackie	5	18.5	20	74.1	-	-	-	-	2	7.4
warmińsko-mazurskie	4	15.4	18	69.2	-	-	2	7.7	2	7.7
total/ ogółem	18	17.1	74	70.5	-	-	4	3.8	9	8.6

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 5. Interactions in communes between the commune government and residents (N = 105)**Tabela 5.** Interakcje zachodzące w gminie pomiędzy samorządem gminy i mieszkańcami (N=105)

Voivodeship/ Województwo	Interaction type/ Typ interakcji									
	coordination of activities/ koordynacja działań		cooperation/ kooperacja		conflict/ konflikt		control/ kontrola		lack of interaction/ brak interakcji	
	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%	number/ liczba	%
lubelskie	10	19.2	31	59.6	4	7.7	-	-	7	13.5
podkarpackie	8	29.6	16	59.3	-	-	1	3.7	2	7.4
warmińsko-mazurskie	9	34.6	14	53.8	1	3.8	-	-	2	7.7
total/ ogółem	27	25.7	61	58.1	5	4.8	1	0.9	11	10.5

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

local innovation (Lukesh, 2007, Brodziński, Janikowska, 2009, Guzal-Dec, Zwolińska-Ligaj, 2017, Zwolińska-Ligaj, 2018), and the initiative of heads of communes and mayors is a key factor in creating and strengthening local partnerships and the scale of their impact on rural development processes (Zajda, 2013, pp. 19-20).

In the group of 105 local governments surveyed, 103 were members of Local Action Groups. Considering the opinions of heads of communes / mayors regarding the impact of LAG activity on selected development phenomena and processes in communes, one should notice a slightly above average impact in the area of building trust and integration of the local community, strengthening social ties, human capital development, social inclusion, creativity and entrepreneurship of residents. The impact of LAGs in the area of creating and spreading innovation, including social innovations, was also rated above average (Table 6).

A slightly weaker impact of LAGs, which the respondents defined as moderate, concerned the initiation of economic cooperation among entrepreneurs, creating non-agricultural jobs,

rozwoju lokalnego (Guzal-Dec, 2016). Podmioty te wykazują potencjał w zakresie wzmacniania lokalnej innowacyjności (Lukesh, 2007, Brodziński, Janikowska, 2009, Guzal-Dec, Zwolińska-Ligaj, 2017, Zwolińska-Ligaj, 2018), a inicjatywa wójtów i burmistrzów jest kluczowym czynnikiem w tworzeniu i wzmacnianiu partnerstw lokalnych i skali ich oddziaływania na procesy rozwoju wsi (Zajda, 2013, s. 19-20).

W grupie 105 badanych samorządów 103 były członkami Lokalnych Grup Działania. Biorąc pod uwagę opinie wójtów/burmistrzów dotyczące wpływu aktywności LGD na wybrane zjawiska i procesy rozwojowe w gminie dostrzec należy ich ponadprzeciętny wpływ w obszarze budowania zaufania i integracji lokalnego środowiska, wzmacniania więzi społecznych, rozwoju kapitału ludzkiego, włączenia społecznego, kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców. Ponadprzeciętnie oceniony został także wpływ LGD w obszarze tworzenia i rozprzestrzeniania innowacji, w tym innowacji społecznych (tabela 6).

Nieznacznie mniejszy wpływ LGD, określony przez badanych jako przeciętny dotyczył inicjowania współpracy gospodarczej między przedsiębiorcami, powstawania miejsc pracy poza rolnictwem, kształ-

Table 6. Impact of the LAG activity on selected development phenomena and processes in communes (N = 103)
Tabela 6. Wpływ aktywności LGD na wybrane zjawiska i procesy rozwojowe w gminie (N=103)

LAG areas with an impact on commune development/ Obszary oddziaływania LGD na rozwój gminy	Total/ Ogółem		Voivodeship/ Województwo					
	avg./ śr	SD/ os	lubelskie		podkarpackie		warmińsko- mazurskie	
			avg./ śr	SD/ os	avg./ śr	SD/ os	avg./ śr	SD/ os
building trust, integrating the local community, strengthening social ties/ budowanie zaufania, integracja lokalnego środowiska, wzmacnianie więzi społecznych	3.2	0.9	3.1	0.9	3.3	0.8	3.2	1.1
human capital development through initiatives organised by LAGs/ rozwój kapitału ludzkiego poprzez inicjatywy organizowane przez LGD	3.2	1.1	3.2	1.2	3.3	0.8	3.2	1.1
social inclusion (support for disadvantaged groups)/ włączenie społeczne (wsparcie grup defaworyzowanych)	3.1	1.0	3.0	1.0	3.0	1.0	3.3	1.0
residents' creativity and entrepreneurship/ kreatywność i przedsiębiorczość mieszkańców	3.1	1.0	3.1	0.9	3.1	0.8	3.2	1.3
creating and sharing innovation, including social innovation/ tworzenie i rozprzestrzanie innowacji, w tym innowacji społecznych	2.9	1.0	2.7	1.0	2.8	0.7	3.2	1.1
jobs creation entrepreneurship development/ tworzenie miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości	2.8	1.0	2.7	1.2	2.8	0.6	3.0	1.2
shaping ecological awareness/ kształtowanie świadomości ekologicznej	2.8	1.1	2.8	1.1	2.7	0.8	3.0	1.3
creating non-agricultural jobs/ powstawanie miejsc pracy poza rolnictwem	2.7	1.1	2.5	1.1	2.8	0.6	3.0	1.3
initiating economic cooperation among entrepreneurs/ inicjowanie współpracy gospodarczej między przedsiębiorcami	2.6	1.1	2.5	1.2	2.7	0.8	2.8	1.3

* The assessment was made on a scale of 0 to 5, where 0 means no impact and 5 means very high impact

*Oceny dokonano w skali 0-5, gdzie 0 oznacza brak wpływu a 5 – bardzo duży wpływ

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

shaping ecological awareness as well as jobs creation and entrepreneurship development. The conducted Kruskal-Wallis test for significant differences did not reveal regional differences in the assessment of the impact of LAGs activity on the researched phenomena and development processes in communes.

Creating local relations as an innovation factor

The study made it possible to assess the importance of the local relations factor in creating local innovation. This factor was assessed against other conditions potentially relevant to strengthening local innovation. These included distance from cities; accessibility of modern information and communication technologies in the commune, which could, to some extent, mitigate the effects of the peripheral location; the accessibility of financial resources; features of local economies, taking into account the innovative activity of entrepreneurs; the possibility of acquiring knowledge necessary for developing innovative processes, and also local government activity to support local innovation.

Out of all the analysed groups of conditions, local government representatives recognised the following as those of the greatest, above-average importance for increasing local innovativeness: accessibility of

towania świadomości ekologicznej oraz tworzenia miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości. Przeprowadzony test istotności różnic Kruskala-Wallisa nie ujawnił występowania regionalnych różnic ocen wpływu aktywności LGD na badane zjawiska i procesy rozwojowe w gminie.

Kreowanie lokalnych relacji jako czynnik innowacyjności

Zrealizowane badanie umożliwiło dokonanie oceny znaczenia czynnika lokalnych relacji w kreowaniu lokalnej innowacyjności. Czynnik ten oceniono na tle innych uwarunkowań, potencjalnie istotnych dla wzmacniania lokalnej innowacyjności. Należały do nich: lokalizacja względem ośrodków miejskich, dostępność nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informatycznych w gminie, mogących w pewnym stopniu łagodzić skutki peryferyjnej lokalizacji, dostępność środków finansowych, cechy lokalnych gospodarek z uwzględnieniem aktywności innowacyjnej przedsiębiorców, możliwości pozyskiwania wiedzy niezbędnej do rozwijania procesów innowacyjnych, a także aktywność samorządu na rzecz wsparcia lokalnej innowacyjności.

Spośród wszystkich analizowanych grup uwarunkowań za te o największym, ponadprzeciętnym zna-

(mainly external) financial resources, accessibility of knowledge essential for pro-innovative activities primarily derived from knowledge accumulated in the local government body, and, to a lesser extent, in the available regional institutions supporting innovation. With regard to activities undertaken by the commune government, the respondents considered its cooperation with other local government entities for development and its support for local innovation to be extremely important for promoting local innovation. Similarly, the accessibility of modern communication and information technologies in the commune and distance from main innovation centres turned out to be above average. Taking into account the results of the research pertaining to local cooperation, the representatives of local governments appreciated the importance of engaging local communities in the creation and implementation of the commune development strategy (Table 7).

czeniu dla zwiększania stanu innowacyjności lokalnej badani przedstawiciele władz samorządowych uznali dostępność środków finansowych, głównie zewnętrznych, dostępność wiedzy niezbędnej w działaniach proinnowacyjnych w tym zakumulowanej w jednostce samorządowej, i w mniejszym stopniu w dostępnych regionalnych instytucjach wspierających innowacyjność. W ramach działań podejmowanych przez samorząd terytorialny badani za ponadprzeciętnie ważne dla wzmacniania innowacyjności lokalnej uznali współpracę samorządu z innymi jednostkami samorządowymi na rzecz rozwoju oraz aktywność samorządu gminy we wspieraniu innowacyjności lokalnej. Podobnie, ponadprzeciętnie istotna okazała się dostępność nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informatycznych w gminie oraz odległość od głównych centrów innowacji. Biorąc pod uwagę wyniki badań dotyczące współpracy lokalnej, przedstawiciele samorządów terytorialnych docenili znaczenie włączania się lokalnych środowisk w budowę i wdrażanie strategii rozwoju gminy (tabela 7).

Table 7. Assessment of conditions in communes with regard to their importance for enhancing local innovation (N = 105)

Tabela 7. Ocena warunków gminy pod względem ich znaczenia dla zwiększania stanu innowacyjności lokalnej (N=105)

Groups of conditions/ Grupy uwarunkowań	Factors/ Czynniki	Total/ Ogółem		Voivodeship/ województwo						H	p
				lubelskie		podkarpackie		warmińsko-mazurskie			
		avg.	SD	avg.	SD	avg.	SD	avg.	SD		
Financial resources/ Środki finansowe	accessibility of external financial resources/ dostępność zewnętrznych środków finansowych	3.7	1.1	3.7	0.9	4.1	1.0	3.3	1.3	5.91	0.052
	accessibility of financial resources in a commune budget/ dostępność środków finansowych w budżecie gminy	3.4	1.2	3.4	1.2	3.9	1.1	3.1	1.2	5.64	0.060
Sources of knowledge/ Źródła wiedzy	availability of the appropriate staff in a local government office - qualified and open to change/ dostępność odpowiedniej kadry w urzędzie - wykwalifikowanej i otwartej na wprowadzanie zmian	3.7	1.0	3.7	1.0	4.1	0.9	3.4	1.1	4.61	0.100
	local government's knowledge about implementable innovative solutions/ wiedza w samorządzie na temat możliwych do wdrażania rozwiązań innowacyjnych	3.6	0.9	3.5	0.9	3.8	0.8	3.5	1.0	1.44	0.487
	cooperation with regional institutions facilitating access to knowledge and information on innovative activities/ współpraca z instytucjami regionalnymi ułatwiających dostęp do wiedzy i informacji nt. działalności innowacyjnej	3.4	0.9	3.4	0.8	3.6	0.9	3.3	1.0	1.67	0.435
	educated and qualified residents willing to raise their level of knowledge and qualifications/ wykształceni, wykwalifikowani, dbający o podnoszenie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców	3.3	1.0	3.1	0.9	3.6	0.8	3.3	1.2	3.77	0.152
	accessibility of regional institutions facilitating access to knowledge and information, examples of good practices related to innovative activities/ dostępność instytucji regionalnych ułatwiających dostęp do wiedzy i informacji, przykładów dobrych praktyk nt. działalności innowacyjnej	3.3	0.9	3.3	0.8	3.5	0.9	3.3	1.2	2.09	0.351
Local government activity/ Działania samorządu	commune government cooperation with other local government entities focussing on development/ współpraca samorządu z innymi jednostkami samorządowymi na rzecz rozwoju	3.7	0.9	3.7	0.9	3.8	0.7	3.5	0.8	1.15	0.563
	local government activity in supporting local innovation/ aktywność samorządu gminy we wspieraniu innowacyjności lokalnej	3.6	0.9	3.5	0.9	3.7	0.8	3.5	1.1	1.37	0.504
	creating relations between business, science and local government by local government bodies/ budowanie przez samorząd relacji biznes-nauka-samorząd	3.2	1.1	3.3	1.0	3.3	0.8	3.1	1.1	0.74	0.692

Infrastructure/ Infrastruktura	accessibility of modern communication and information technology in a commune/ dostępność nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informatycznych w gminie	3.6	1.1	3.6	1.2	3.8	0.9	3.5	1.2	0.90	0.638
Local cooperation/ Współpraca lokalna	involvement of the local community in the creation and implementation of a commune's development strategy/ włączanie się lokalnych środowisk w budowę i wdrażanie strategii rozwoju gminy	3.5	0.9	3.5	0.9	3.7	0.7	3.3	1.1	1.54	0.464
	involvement of the local community in commune's affairs/ zaangażowanie społeczności lokalnej w sprawy gminy	3.4	1.0	3.2	0.9	3.6	0.9	3.5	1.1	2.70	0.259
	cooperation among entrepreneurs in a commune, sharing knowledge/ współpraca między przedsiębiorcami w gminie, wymiana wiedzy	3.1	1.0	3.0	1.0	3.3	0.7	3.1	1.2	2.81	0.245
	degree of cooperation of various communities in a commune/ poziom kooperacji różnych środowisk w gminie	3.0	1.1	2.9	1.0	3.3	1.0	2.8	1.4	2.35	0.308
	existence of local innovation networks, clusters/ istnienie lokalnych sieci innowacji, klastrów	2.6	1.2	2.5	1.2	2.8	1.1	2.7	1.4	1.62	0.444
Location/ Lokalizacja	distance from major innovation centres (cities)/ odległość od głównych centrów innowacji (ośrodków miejskich)	3.5	1.1	3.4	1.0	4.1	0.8	3.2	1.3	9.17	0.010
Economy/ Gospodarka	level of development of a commune's economic relations with cities/ stan rozwoju powiązań gospodarczych gminy z ośrodkami miejskimi	3.3	1.0	3.2	1.0	3.6	0.7	3.2	1.1	2.47	0.291
	innovative activity of entrepreneurs/ aktywność innowacyjna przedsiębiorców	3.2	1.1	3.1	1.0	3.4	0.7	3.2	1.5	1.77	0.412
	innovative use of local resources by entrepreneurs/ innowacyjne wykorzystanie zasobów lokalnych przez przedsiębiorców	3.0	1.1	2.9	1.1	3.1	0.9	3.1	1.3	1.53	0.466
	local enterprises contributing to regional smart specialisations/ „wpisywanie się” przedsiębiorstw lokalnych w inteligentne specjalizacje regionalne	3.0	1.2	2.9	1.1	3.0	0.9	3.2	1.5	2.31	0.315
	the influx of investors intending to run innovative activity/ napływ inwestorów, którzy będą prowadzili działalność innowacyjną	3.0	1.3	2.9	1.3	3.1	1.2	3.2	1.5	1.38	0.503
	presence of innovative companies affecting the development of smaller companies in a commune/ istnienie innowacyjnych firm, oddziałujących na rozwój mniejszych firm z terenu gminy	2.9	1.3	2.8	1.3	3.0	1.2	3.0	1.4	1.25	0.535

* The assessment was made on a scale from 1 to 5, where 1 means no significance of a given element, and 5 - very high significance

* Ocena dokonana w skali 1-5, gdzie 1 oznacza brak znaczenia danego elementu, a 5 - znaczenie bardzo duże

Source: Own elaboration based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The determinants which were assessed as presenting less importance for boosting local innovation were related to the functioning of the local economy. The respondents observed a rather moderate impact on local innovation of such factors as the presence of innovative companies affecting the development of smaller companies in the commune; the influx of investors who will conduct innovative activities; the contribution of local enterprises to regional smart specialisations; the innovative activity of entrepreneurs, or the innovative use of local resources by entrepreneurs.

In the survey, the representatives of local government entities claimed that local innovativeness factors resulting from the interaction between representatives of various sectors of the commune were of a moderate importance for increasing its innovativeness. In particular, this referred to the

Uwarunkowania, które ocenione zostały jako wykazujące mniejsze znaczenie dla zwiększania stanu innowacyjności lokalnej związane były ze sferą funkcjonowania lokalnej gospodarki. Badani dostrzegli raczej przeciętny wpływ na innowacyjność lokalną takich czynników, jak: istnienie innowacyjnych firm, oddziałujących na rozwój mniejszych firm z terenu gminy, napływ inwestorów, którzy będą prowadzili działalność innowacyjną, „wpisywanie się” przedsiębiorstw lokalnych w inteligentne specjalizacje regionalne, aktywność innowacyjna przedsiębiorców, czy też innowacyjne wykorzystanie zasobów lokalnych przez przedsiębiorców.

Czynniki lokalnej innowacyjności wynikające z interakcji pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów gminy uznane zostały przez przedstawicieli badanych jednostek samorządu terytorialnego za wykazujące przeciętne znaczenie dla zwiększania

significance of building relations between business, science and local government by the commune government, the state of cooperation between entrepreneurs in the commune, leading to the exchange of knowledge and the level of cooperation of various communities in the commune. The significance of the existing local innovation networks, including clusters, was rated significantly lower than the others (below average). These observations are consistent with the findings of a nationwide research on the cooperation of local government units, indicating a low level or absence of integrated cooperation within networks. The results of the above-mentioned studies also point out that local governments operate in line with traditional models, based on the direct involvement of political authorities in the decision-making process, and not on local governance, in which decision-making is typically based on loose and often informal connections and interactions (Wojciechowski, Podgórniak-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński 2014).

The conducted Kruskal-Wallis test for significant differences did not reveal regional differences in assessing the conditions in communes in terms of their significance for boosting local innovation, apart from the factor of the distance from major innovation centres. The greatest significance of this factor, rated as high, was noticed by the respondents from the Podkarpackie Voivodeship. In other regions, the significance of this factor was defined as moderate.

Conclusions

The conducted research is aimed at determining the role of local government in creating local relations undertaken in the context of recognising local relations as a factor in strengthening local innovation. It enabled the formulation of the following conclusions:

1. The surveyed local systems revealed the need to increase the scope of activity of commune representatives as part of developing relations with the economic sector, including entrepreneurs and farmers. There was a perceived imbalance in developing interactions with social and economic actors to the detriment of interactions with the economic sector. The need to create interactions with the representatives of the local business sector is urgent in the context of revealing the relatively minor importance of the factors of boosting local innovation rooted in the economic dimension of development processes in the studied local systems. In view of the surveyed representatives of local authorities, the pro-innovative activity of local enterprises and the influx of investors focused on introducing innovations are of moderate significance for local innovation. Opportunities should be sought stemming from building local partnerships aimed at the implementation of pro-innovative, multi-stakeholder projects which will have greater capacity to influence local development.

jej innowacyjności. W szczególności tak określono znaczenie budowania przez samorząd gminy relacji biznes-nauka-samorząd, stan współpracy między przedsiębiorcami w gminie, prowadzący do wymiany wiedzy oraz poziom kooperacji różnych środowisk w gminie. Wyraźnie niżej od pozostałych (poniżej przeciętnego) ocenione zostało znaczenie istniejących lokalnych sieci innowacji, w tym klastrów. Powyższe spostrzeżenia pozostają w zgodzie z wynikami badań ogólnopolskich nad współpracą jednostek samorządu terytorialnego, wskazujących na niski poziom lub brak występowania zintegrowanej współpracy w ramach sieci. Wyniki powyższych, przywołanych badań wskazują także na funkcjonowanie samorządu terytorialnego zgodne z tradycyjnymi wzorcami, opartymi na bezpośrednim zaangażowaniu się w proces decyzyjny władz politycznych, a nie lokalnym współzarządzaniu, dla którego charakterystyczne jest wypracowywanie decyzji na bazie luźnych powiązań i interakcji, często nieformalnych (Wojciechowski, Podgórniak-Krzykacz, Kalisiak-Mędelska, Chądzyński 2014).

Przeprowadzony test istotności różnic Kruskala-Wallisa nie ujawnił występowania regionalnych różnic w ocenach warunków gminy pod względem ich znaczenia dla zwiększania stanu innowacyjności lokalnej poza czynnikiem odległości od głównych centrów innowacji. Największe znaczenie tego czynnika, określone przez badanych jako duże, dostrzegali badani reprezentujący województwo podkarpackie. W pozostałych regionach znaczenie tego czynnika określono jako przeciętne.

Podsumowanie

Zrealizowane badania ukierunkowane na określenie roli samorządu gminy w zakresie kreowania lokalnych relacji podjęte w kontekście ujęcia relacji lokalnych jako czynnika wzmacniania lokalnej innowacyjności umożliwiły sformułowanie następujących wniosków:

1. W badanych układach lokalnych ujawniła się potrzeba zwiększenia skali aktywności przedstawicieli władz samorządowych w ramach rozwijania relacji z przedstawicielami sektora gospodarczego, w tym z przedsiębiorcami i rolnikami. Dostrzeżono dysproporcje w skali rozwijanych interakcji z podmiotami sektora społecznego i gospodarczego na niekorzyść interakcji z przedstawicielami sektora gospodarczego. Potrzeba kreowania interakcji z przedstawicielami lokalnego sektora biznesu jest pilna w kontekście ujawnienia relatywnie mniejszego znaczenia czynników zwiększania lokalnej innowacyjności zakorzenionej w gospodarczym wymiarze procesów rozwojowych badanych układów lokalnych. W świetle opinii badanych przedstawicieli władz samorządowych proinnowacyjna aktywność lokalnych przedsiębiorstw, czy też napływ inwestorów ukierunkowanych na wprowadzanie innowacji wykazują przeciętne znaczenie dla lokalnej innowacyjności. Poszukiwać zatem należy możliwości wynika-

2. The Local Action Groups are a major contributor to the development and innovation process, mainly in the social dimension. According to the respondents, these partnerships promote integrating local communities; strengthening social ties and the level of mutual trust in local systems; the development of social capital and social inclusion. To a lesser extent, their activity generates outcomes in the sphere of economic innovation. Therefore, at this stage LAGs are entities creating the conditions for undertaking initiatives in local communities with a greater prospective impact on local development processes. At the same time, one should notice the important role of local authorities in their activity.
  3. The representatives of the local authorities do not perceive local relations as particularly important factors of local innovation. While developing local relations, local government authorities see opportunities to increase innovation by developing cooperation, principally with other local government units. However, the role of local cooperation in the strategic planning of a commune's development is fairly important. The declared lack of interest in developing relations between local government, business and science by local authorities, and in various forms of networking, including clusters, creates an unfavourable situation.
  4. The issue of specific regional conditions for creating innovative processes requires further in-depth research.
- jących z budowania lokalnych partnerstw, ukierunkowanych na realizację proinnowacyjnych, wielopodmiotowych projektów, które uzyskają zdolność do oddziaływania na lokalne procesy rozwoju.
  2. Lokalne Grupy Działania stanowią ważny podmiot oddziałujący na procesy rozwoju i innowacyjności głównie w wymiarze społecznym. W świetle opinii badanych partnerstwa te przyczyniają się do integrowania lokalnych środowisk, wzmacniania więzi społecznych i poziomu wzajemnego zaufania w układach lokalnych, rozwoju kapitału społecznego i włączenia społecznego. W mniejszym zakresie ich działalność generuje efekty w wymiarze innowacji gospodarczych. LGD stanowią więc podmioty tworzące na obecnym etapie warunki do podejmowania w środowiskach lokalnych inicjatyw o większej perspektywie oddziaływania na lokalne procesy rozwoju. Dostrzegając przy tym należy istotną rolę władz samorządowych w ich aktywności.
  3. Relacje lokalne nie są postrzegane przez przedstawicieli badanych władz samorządowych jako szczególnie istotne czynniki innowacyjności lokalnej. Władze samorządowe, w ramach rozwoju lokalnych relacji, możliwości zwiększania innowacyjności dostrzegają w rozwoju współpracy głównie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Dość istotna jest jednak rola współpracy lokalnej w planowaniu strategicznym rozwoju gminy. Niekorzystną sytuacją jest deklarowany brak większego znaczenia rozwijania przez lokalne władze samorządowe relacji na styku samorząd-biznes-nauka oraz rozwoju różnych form współpracy o charakterze sieci, w tym klastrów.
  4. Dalszych, pogłębionych badań wymaga problem specyfiki regionalnych warunków kreowania procesów innowacyjnych.

Acknowledgments

The study was financed under project No. WNET/KEZ/ZE/1 entitled "Innovation and innovativeness and regional and local development" with the resources allocated for the statutory activities of the Faculty of Economic and Technical Sciences of the State School of Higher Education in Biała Podlaska.

References/ Literatura:

1. Adamowicz, M., Zwolińska-Ligaj, M. (2018). New concepts for rural development in the strategies and policies of the European Union/ Nowe koncepcje rozwoju obszarów wiejskich w strategiach i politykach Unii Europejskiej. *Economic and Regional Studies*, 11(30), 7-31. <https://doi.org/10.2478/ers-2018-0022>.
2. Brodziński, Z., Janikowska, A.J. (2009). Obszary aktywności innowacyjnej Lokalnych Grup Działania w województwie warmińsko-mazurskim. *Zagadnienia Doradztwa Rolniczego*, 3(58), 48-56.
3. Camagni, R. (2017). Regional Competitiveness: Towards a Concept of Territorial Capital. W: R. Capello (red.), *Seminal Studies in Regional and Urban Economics*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57807-1_6.
4. Camagni, R., Capello, R. (2013). Regional Competitiveness and Territorial Capital: A Conceptual Approach and Empirical Evidence from the European Union. *Regional Studies*, 47(9), 1383-1402. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.681640>.
5. Capello, R., Nijkamp, P. (2009). Introduction: regional growth and development theories in the twenty-first century – recent theoretical advances and future challenges. W: R. Capello, P. Nijkamp (red.). *Handbook of regional growth and development theories*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781848445987>.

Podziękowania

Badanie sfinansowane zostało ze środków projektu nr WNET/KEZ/ZE/1 pt. „Innowacje i innowacyjność a rozwój regionalny i lokalny” finansowanego ze środków przyznanych na działalność statutową Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych PSW w Białej Podlaskiej.

6. Dargan, L., Shucksmith, M. (2008). LEADER and Innovation. *Sociologia Ruralis*, 48, 271-294. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2008.00463.x>.
7. Furmankiewicz, M. (2002). Funkcjonalno-przestrzenne sieci współpracy samorządów lokalnych. *Studia Regionalne i Lokalne*, 1(8), 5-24.
8. Furmankiewicz, M., Stefańska, J. (2010). Partnerstwa terytorialne jako sieci organizacyjne. Analiza powiązań w trzech wybranych „Lokalnych Grupach Działania” w Polsce. *Studia Regionalne i Lokalne*, 1(39), 5-25.
9. Gorzelak, G., Jałowiecki, B. (2014). Koniunktura w Polsce lokalnej 2013. *Studia Regionalne i Lokalne*, 4(58), 5-24.
10. Guzal-Dec, D. (2009). *Konkurencyjność jednostek terytorialnych na przykładzie gmin wiejskich województwa lubelskiego*. Biała Podlaska: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.
11. Guzal-Dec, D. (2015). *Samorząd gminny w kreowaniu zrównoważonego rozwoju obszarów przyrodniczo cennych województwa lubelskiego*. Biała Podlaska: Wydawnictwo PSW JPII.
12. Guzal-Dec, D. (2016). Local Action Groups in the Development of Rural Areas in Lubelskie Voivodeship (Poland). *Proceedings of the 2016 International Conference "Economic Science for Rural Development"*, 42, 65-71.
13. Guzal-Dec, D., Zwolińska-Ligaj, M. (2017). Local Action Groups as new organisations in rural development an example of the lublin region (Poland). *Proceedings of the 2017 International Conference "Economic Science for Rural Development"*, 44, 58-68.
14. Guzal-Dec, D., Zwolińska-Ligaj, M. (2010). Relacje gmin „naturowych” z otoczeniem w zakresie realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. W: A. Bołtromiuk (red.), *Europejska sieć Ekologiczna Natura 2000 jako nowy element otoczenia polskiej wsi i rolnictwa* (127-141). Warszawa: Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN.
15. Hartley, J. (2005). Innovation in governance and public services: Past and present. *Public money and management*, 25(1), 27-34.
16. Kawa, M., Kuźniar, W. (2015). Relacje jednostek samorządu terytorialnego z mieszkańcami w kontekście koncepcji współtworzenia wartości. *Marketing i Zarządzanie*, 40, 279-287. <https://doi.org/10.18276/pzfm.2015.40-23>.
17. Lukesh, R. (2007). *The LAG-Handbook. A Guide through the Stunning World of Local Action Groups*. Brussel: Leader+ Observatory Contact Point.
18. Marks-Bielska, R. (2017). The Role of Local Authorities in Creating Conditions for the Development of Economic Activities: a Case Study of Rural Municipalities in Poland. *Proceedings of the 8th International Scientific Conference Rural Development 2017*, ed. Raupelién, A., 1179-1183. <https://doi.org/10.15544/RD.2017.249>.
19. Marks-Bielska, R., Lizińska, W., Babuchowska, K., Wojarska, M. (2017). *Sprawność instytucjonalna vs. lokalny rozwój gospodarczy – czynniki kształtujące i interakcje. Raport z wykonania projektu badawczego*. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.
20. Marks-Bielska, R., Serocka, I. (2018). The Impact of Warmia and Masuria Local Authorities on Entrepreneurship Development in the Business Location Factors Context. *Folia Oeconomica Stetinensia*, 18(1), 67-81. <https://doi.org/10.2478/fofi-2018-0006>.
21. Nowakowska, A. (2013). Terytorium – źródło procesów innowacji. W: A. Nowakowska (red.), *Zrozumieć terytorium. Idea i praktyka*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
22. Pietrzyk, I. (2002). *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
23. Podgórnjak-Krzykacz, A. (2013). Samorząd terytorialny w warunkach governance i sieci. *Biblioteka Regionalisty*, 13, 167-178.
24. Stimson, R., Stough, R., Nijkamp, P. (2011). Endogenous regional development. W: R. Stimson, R. Stough, P. Nijkamp (red.). *Endogenous Regional Development: Perspectives, Measurement and Empirical Investigation*. New Horizons in Regional Science, Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781849804783>.
25. Warner, M. E. (2010). The Future of Local Government: Twenty-First-Century Challenges. *Public Administration Review*, 70, 145-147. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2010.02257.x>.
26. Wojciechowski, E., Podgórnjak-Krzykacz, A., Kalisiak-Mędelska, M., Chądryński, J. (2014). *Władza lokalna a państwo, społeczeństwo i rynek. Współpraca i konkurencja*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <https://doi.org/10.18778/7969-168-5>.
27. Zajda, K. (2013). Władza lokalna, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy –współdziałanie na rzecz rozwoju wsi w powiecie radomszczańskim. *Samorząd Terytorialny*, 3, 10-20.
28. Zwolińska-Ligaj, M. (2015). *Integracja funkcji gospodarczych i środowiskowych na obszarach przyrodniczo cennych województwa lubelskiego: perspektywa przedsiębiorstw*. Biała Podlaska: Wydawnictwo PSW JPII.
29. Zwolińska-Ligaj, M. (2018). *Kształtowanie lokalnych systemów innowacji jako sposób realizacji koncepcji inteligentnego rozwoju na przykładzie regionów peryferyjnych*. Monografie i Rozprawy, 9, Biała Podlaska: Wydawnictwo PSW JPII.
30. Zwolińska-Ligaj, M., Guzal-Dec, D., Adamowicz, M. (2018). Koncepcja inteligentnego rozwoju lokalnych jednostek terytorialnych na obszarach wiejskich regionu peryferyjnego na przykładzie województwa lubelskiego. *Wieś i Rolnictwo*, 179(2), 247-279.